

Udenretslig konfiskation

Udtalt, at der ikke i de anførte bestemmelser havde været hjemmel for en udenretslig konfiskation, som politimesteren i Ålborg havde foretaget med hensyn til nogle plakater m.m. Endvidere givet udtryk for, at en anmodning om at modtage et bødeforelæg ikke kan anses for en erklæring om at være skyldig i en strafbar handling, jfr. herved retsplejelovens § 931, stk. 5, jfr. stk. 1. Henstillet til justitsministeriet, at overveje en ændring af de blanketter, der anvendes i forbindelse med gennemførelsen af en udenretslig konfiskation.

(J. nr. 1982-329-611).

A klagede over, at justitsministeriet i skrivelse af 10. juni 1982 havde tiltrådt afgørelser fra statsadvokaten i Ålborg og rigsadvokaten, der ikke havde fundet grundlag for at kritisere, at politiet i Ålborg havde destrueret nogle effekter, der den 3. november 1981 med A's samtykke var blevet konfiskeret udenretsligt.

Det fremgik af de foreliggende oplysninger, at A og B den 3. november 1981 af politiet i Ålborg blev sigtet for ulovlig plakatoptakning på trappen, der fører op til tinghuset, Gl. Torv i Ålborg, samt at såvel A som B ønskede bødeforelæg tilsendt. A underskrev samme dag en erklæring af følgende indhold:

»Undertegnede giver herved mit *samtykke* til udenretslig konfiskation af følgende effekter, hvis værdi ikke skønnes at overstige 2.000 kr., og som tilhører mig:

Plakater 25 stk.

Klister + børste

...«

Den 18. november 1981 fremsendte politimesteren i Ålborg et bødeforelæg til A. Det fremgik heraf, at sagen kunne afgøres ved betaling af en bøde på 300 kr., såfremt A kunne erklære sig skyldig i »overtrædelse af justitsministeriets bekendtgørelse af 7. oktober 1981 om valgagitation § 1, ved tirsdag den 3. november 1981, kl. 0955, sammen med (B) at have opsat plakater i valgagitationisk øjemed på trappen, der fører op til Tinghuset, Gl. Torv i Ålborg, uagtet (A) ikke havde indhentet ejerens skriftlige tilladelse til at måtte opsætte plakater«.

A betalte ikke bøden, og ved anklageskrift af 19. januar 1982 blev han sat under tiltale for den i bødeforelægget anførte forseelse.

FOB nr. 82.170

Ved en dom, der blev afsagt den 2. marts 1982 af retten i Århus, blev A frifundet for tiltalen. Retten anførte i denne forbindelse følgende:

»...

Plakaten må forstås som en politisk udtalelse i satirisk form og kan som følge heraf ikke anses som valgagitation i egentlig forstand.

Retten finder herefter ikke, at tiltalte har overtrådt den i anklageskriftet nævnte bestemmelse, hvorfor han, således som tiltalen er rejst, vil være at frifinde.

...«

I skrivelse af 2. marts 1982 rettede A henvendelse til politimesteren i Ålborg og anmodede om udlevering af 1 spand, 1 limkost, 25 plakater samt 2 liter klister.

I skrivelse af 16. marts 1982 meddelte politimesteren A, at »de nævnte effekter efter bestemmelserne er blevet destrueret i forbindelse med udsendelse af bødeforelæg i sagens anledning, da der forelå en erkendelse af sigtelsen for nævnte overtrædelse samt en underskrevet konfiskationserklæring«.

A indbragte herefter sagen for statsadvokaten i Ålborg, der i den anledning indhentede en udtalelse fra politimesteren i Ålborg. Politimesteren henviste til politirapporten og konfiskationserklæringen af 3. november 1981 og anførte, at »på grund af udtalelse til rapport samt den underskrevne konfiskationserklæring blev de omhandlede effekter destrueret ved udsendelse af bødeforelæg, hvilket er sædvane i sager, hvor de konfiskerede effekter er af ringe værdi«.

I skrivelse af 15. april 1982 meddelte statsadvokaten i Ålborg A følgende:

»...

Efter at De den 3. november 1981 over for politiet har givet samtykke til, at effekterne blev konfiskeret, finder jeg ikke, at det kan kritiseres, at politiet derefter destruerede de pågældende ting, som i øvrigt må skønnes at være af ringe økonomisk værdi.

Jeg foretager mig herefter ikke videre i sagen.

...«

I skrivelse af 20. april 1982 påklagede A den af statsadvokaten i Ålborg truffene afgørelse til rigsadvokaten, der i skrivelse af 11. maj 1982 meddelte A, at han i lighed med statsadvokaten i Ålborg ikke fandt grundlag for at kritisere politiets fremgangsmåde.

Ved skrivelse af 13. maj 1982 påklagede A rigsadvokatens afgørelse til justitsministeriet, der i skrivelse af 10. juni 1982 meddelte A, at ministeriet ikke fandt grundlag for at ændre rigsadvokatens afgørelse.

I en klage af 12. juni 1982 til mig anførte A bl. a., at der ikke - som anført af politimesteren - forelå en erkendelse af sigtelsen, og at »politiet i Ålborg krænker den private ejendomsret«.

Den 6. september 1982 anmodede jeg justitsministeriet om en supplerende udtalelse efter forud indhentet erklæring fra politimesteren i Ålborg, statsadvokaten i Ålborg og rigsadvokaten om, hvorvidt den procedure, der i den foreliggende sag var fulgt i forbindelse med den udenretslige konfiskation, kunne anses for stemmende med den fremgangsmåde, der er anvist i rigsadvokatens meddelelse nr. 18/74. Jeg bemærkede herved, at den foreliggende konfiskationserklæring ikke indeholdt nogen erkendelse fra A's side af at være skyldig i nogen lovovertrædelse, at en sådan erkendelse heller ikke udtrykkeligt fremgik af den foreliggende politirapport, at A ikke i forbindelse med afgivelsen af sit samtykke til konfiskation var blevet gjort bekendt med, hvilken bestemmelse han blev sigtet for at have overtrådt, sammenlign herved retsplejelovens § 931, stk. 2, og at konfiskationen effektueredes i forbindelse med den senere fremsendelse af bødeforelægget, som A afviste at vedtage.

Jeg anførte endvidere:

»Da den i sagen anvendte blanket til afgivelse af konfiskationserklæring (Københavns Politi K 7101-24) - ligesom i øvrigt rigspolitechefens standardblanket (P 610) - umiddelbart må forekomme mindre egnet til at sikre, at de i retsplejeloven indeholdte formelle forskrifter iagttages i forbindelse med gennemførelsen af en udenretslig konfiskation, beder jeg ministeriet oplyse, om man er indstillet på at tage op til overvejelse at ændre udformningen af de nævnte blanketter.«

I den anledning udtalte politimesteren i Ålborg i skrivelse af 4. oktober 1982 til statsadvokaten i Ålborg, at det af rapport af 3. november 1981 fremgik, at A var antruffet under plakatoptagning, altså grebet på fersk gerning. Da det yderligere fremgik, at det var tilkendegivet A, at han ville blive sigtet for ulovlig plakatoptagning i denne forbindelse, måtte sigtelsen efter politimesterens opfattelse være tilstrækkeligt konkretiseret.

Det fremgik yderligere af nævnte rapport, at A havde ønsket at få tilsendt bødeforelæg, hvilket måtte kunne anses for en - omend indirekte - erkendelse af lovovertrædelsen.

Konfiskationserklæringen blev afgivet samtidig med rapportoptagelsen og måtte anses for at være i overensstemmelse med forskrifterne i rigsadvokatens meddelelse nr. 18/74, som kun kræver, at sigtelse m.v. skal fremgå enten af rapporten eller af erklæringen.

At den påsigtede overtrædelses hjemmel i bekendtgørelse nr. 502 af 7. oktober 1981 ikke var anført i rapporten eller konfiskationserklæringen, forekom politimesteren reelt uden betydning, da deliktets art klart fremgik af politirapportens pag. 1 fornedet.

Destruktionen af plakaterne m.v., som var foretaget samtidig med udstedelse af bødeforelæg den 18. november 1981, fandt politimesteren ikke i strid med nogen forskrift. Den havde selvsagt hvilet på den antagelse, at bødeforelægget ville blive accepteret, da A selv havde ønsket bødeforelæg tilsendt.

Politimesteren fandt herefter, at der ikke forelå noget grundlag for kritik af politiets handlemåde i sagen.

I skrivelse af 11. oktober 1982 til rigsadvokaten tiltrådte statsadvokaten i Ålborg politimesterens ovenstående udtalelse.

I skrivelse af 28. oktober 1982 til justitsministeriet anførte rigsadvokaten følgende:

»1. På baggrund af, at klageren og den anden implicerede ved politiafhøringen, efter at være foreholdt sigtelsen for ulovlig plakatoptklæbning, tilkendegav ønske om at få bødeforelæg tilsendt, ligesom de underskrev en konfiskationserklæring, kan det efter min opfattelse ikke kritiseres, at politet er gået ud fra, at der forelå en erkendelse fra de pågældendes side om, at de have begået en lovovertrædelse.

2. Som anført af folketingets ombudsmand er det ikke i rapporten eller i den underskrevne konfiskationserklæring udtrykkeligt anført, hvilken bestemmelse de pågældende blev sigtet for at have overtrådt. På dette punkt er forskrifterne i retsplejelovens § 931, stk. 1, jfr. herved min meddelelse 18/74, således ikke fulgt.

Når jeg alligevel ikke har fundet grundlag for på dette punkt at kritisere politiets fremgangsmåde, skyldes det bl. a., at klageren og medgerningsmanden ifølge rapporten blev gjort bekendt med, at de sigtedes for ulovlig plakatoptklæbning, og at den pågældende opklæbning under alle omstændigheder var ulovlig, enten efter ... politivedtægtens § 34 eller efter ... bekendtgørelse nr. 502 af 7.10.1981 om valgagitation. Afgørende for, om den ene eller den anden af disse bestemmelser skulle anvendes, var alene om de pågældende plakater skulle opfattes som valgplakater eller ej.

Ved den senere tiltalerejsning, i første omgang i form af udsendelse af bødeforelæg, valgte politiet at opfatte plakaterne som valgplakater bl. a. på baggrund af det umiddelbare forstående kommunalvalg. Den derefter stedfundne frifindelse skyldtes efter min opfattelse ikke, at retten fandt plakatoptklæbningen straffri, men at den ikke var enig i, at der var tale om valgplakater, jfr. bl. a. følgende passus i præmisserne:

»... Retten finder herefter ikke, at tiltalte har overtrådt den i anklageskriftet nævnte bestemmelse.«

Det må herefter formodes, at der ville være sket domfældelse, såfremt tiltale i stedet havde været rejst efter politivedtægtens § 34, eventuelt således at denne bestemmelse havde været anført som subsidiært tiltalegrundlag.

Jeg finder på denne baggrund ikke, at det fejlskøn, der således har været udøvet i forbindelse med valget af den bestemmelse, tiltale skulle rejses efter, bør føre til kritik af den forud herfor, med de pågældendes indforståelse og på grundlag af en erkendt ulovlig plakatopklæbning, skete udenretslige konfiskation af de pågældende effekter.

3. Jeg finder ikke, at det kan kritiseres, at politiet på grundlag af forklaringen til politirapporten gik ud fra, at de fremsendte bødeforelæg ville blive vedtaget, og at man derfor inden disses vedtagelse, antagelig i overensstemmelse med sædvanlig praksis, destruerede de konfiskerede genstande, også under henvisning til disses ringe værdi. Politiet kan på baggrund af den foreliggende erkendelse med rette have gået ud fra, at en eventuel indsigt mod bødeforelæggene alene ville rette sig mod bødestraffen og ikke imod selve skyldspørgsmålet. Det er da heller ikke udtrykkeligt foreskrevet, at genstande, der er udenretsligt konfiskeret, ikke må destrueres, før sagen er strafferetligt endeligt afgjort.

Derimod burde politiet have været opmærksom på, at en henførelse af forholdet til bekendtgørelsen om valgagitation bevirkede, at det ikke var omfattet af justitsministeriets bekendtgørelse nr. 321 af 21.6.1974 om udenretslig vedtagelse af konfiskation i politisager, og at udenretslig konfiskation af de pågældende effekter herefter var udelukket. I betragtning af, at der forelå samtykke til konfiskation, og at der ville have været hjemmel til, at den skete udenretslig, hvis forholdet i stedet var blevet henført til politivedtægtens § 34, jfr. ovenfor, finder jeg dog alene denne fejl af rent formel karakter.

Det tilføjes, at jeg ikke herved har taget afstand fra klagerens mulighed for at få erstatning efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 a for de destruerede effekter. Et krav herom vil kunne fremsættes over for politimesteren i Ålborg.

4. Jeg må erklære mig enig med folketingets ombudsmand i, at udformningen af de til udenretslig konfiskation anvendte blanketter bør overvejes ændret i den af ham foreslåede retning.«

I en udtalelse af 16. december 1982 til mig tilsluttede justitsministeriet sig rigsadvokatens ovennævnte udtalelse af 28. oktober 1982.

Justitsministeriet oplyste endvidere, at ministeriet havde anmodet rigspoliti-
chefen om at tage op til overvejelse at ændre udformningen af de foreliggen-
de blanketter til afgivelse af konfiskationserklæring med henblik på eventuelt
nærmere at sikre iagttagelsen af de i retsplejeloven indeholdte forskrifter i for-
bindelse med gennemførelsen af en udenretslig konfiskation.

Justitsministeriet har endelig i skrivelse af 26. januar 1983 meddelt mig, at
ministeriets anmodning har været drøftet på et møde den 11. januar 1983 i
rigspoliti-
chefens blanketudvalg, der snarest muligt vil bringe udformningen af
de nævnte blanketter i overensstemmelse med retsplejelovens forskrifter.

Jeg udtalte herefter følgende i min skrivelse til A:

»Udgangspunktet for min bedømmelse af sagen er bestemmelsen i retsplejelovens § 931, stk. 5, der giver justitsministeren bemyndigelse til at fastsætte regler, hvorefter der kan ske (udenretslig) konfiskation efter tilsvarende regler, som anført i bestemmelsens stk. 1 og 2 om udenretslig vedtagelse af bøder.

I medfør af retsplejelovens § 931, stk. 5, har justitsministeriet ved bekendtgørelse nr. 321 af 21. juni 1974 fastsat nærmere regler om udenretslig vedtagelse af konfiskation i politisager.

I § 1 er det således fastsat, at

»Der kan vedtages udenretslig konfiskation af følgende genstande, såfremt værdien åbenbart ikke overstiger 2.000 kr.

...

8. Plakater og skrifter, der opsættes, ombæres eller uddeles i strid med politivedtægten og genstande, der benyttes i forbindelse hermed.«

Den nærmere procedure ved udenretslig konfiskation er fastsat i rigsadvokatens meddelelse nr. 18/74 af 15. oktober 1974.

I tilknytning til retsplejelovens § 931, stk. 5, anføres det heri:

»1. I lovreglens henvisning til stk. 1 ligger, at udenretslig konfiskation kun kan ske, såfremt sigtede erkender sig skyldig i den lovovertrædelse, som begrundes konfiskation, og er indforstået med konfiskation.

...

Vedtagelsen af konfiskation sker på den måde, at sigtede til rapport eller på særlig blanket ved sin underskrift erklærer sig indforstået med konfiskation. Da § 931, stk. 4 (nu stk. 5; min bemærkning), henviser til bestemmelsens stk. 1 og 2, er konfiskationsvedtagelsen imidlertid kun bindende, hvis sigtede forinden vedtagelsen ved en tilkendegivelse er gjort bekendt med den bestemmelse, der er overtrådt, og med sigtelsen indeholdende en sådan angivelse af tid, sted og andre omstændigheder, som er påkrævet til forholdets tilstrækkelige individualisering. Dette kan ske ved en henvisning til deliktsbeskrivelsen i rapporten, forudsat at denne opfylder disse krav. Har sigtede uden en forudgående tilkendegivelse af dette indhold ved sin underskrift erklæret sig indforstået med konfiskation, og vedtager han senere på sædvanlig måde bøde for samme over-

trædelse, må en sådan efterfølgende ratihabering anses for tilstrækkelig.«

Det fremgår af sagen, at De blev sigtet for ulovlig plakatopklæbning uden nærmere angivelse af, hvilke bestemmelser sigtelsen byggede på og senere tiltalt alene for overtrædelse af justitsministeriets bekendtgørelse nr. 502 af 7. oktober 1981 om valgagitation. Jeg er derfor enig med rigsadvokaten i, at der ikke har været hjemmel i justitsministeriets bekendtgørelse nr. 321 af 21. juni 1974, § 1, nr. 8, for udenretslig konfiskation af de omhandlede plakater m.m.

Bortset fra hjemmelsspørgsmålet må jeg ved sagens bedømmelse lægge til grund, at henvisningen i retsplejelovens § 931, stk. 5, til stk. 1 og 2, må forstås således, at sigtede skal erklære sig skyldig i en strafbar overtrædelse, som skal angives ved henvisning til en konkret straffehjemmel.

Det fremgår af sagen, at ingen af disse betingelser har været opfyldt ved konfiskationen. Det bemærkes herved, at en anmodning om at modtage et bødeforelæg efter min opfattelse ikke kan anses for en erklæring om at være skyldig i en strafbar handling.

Jeg har gjort politimesteren i Ålborg, statsadvokaten i Ålborg, rigsadvokaten og justitsministeriet bekendt med min opfattelse.

Spørgsmålet om, hvilke retsvirkninger det mangelfulde grundlag har for konfiskationen og den pågældende destruktion, er et domstolsspørgsmål, jfr. herved statsadvokatens skrivelse af 16. april 1982 til Dem. Jeg henviser endvidere til den ovenfor refererede udtalelse af 28. oktober 1982 fra rigsadvokaten, hvorefter krav på erstatning vil kunne fremsættes over for politimesteren i Ålborg. Jeg opfatter denne udtalelse som et tilsagn om, at anklagemyndigheden vil behandle et af Dem fremsat krav på erstatning efter retsplejelovens § 1018 e, stk. 2, uanset den i stk. 1 fastsatte frist på 2 måneder er overskredet.

Såfremt De ønsker at rejse krav om erstatning, må jeg henvise Dem til at rette henvendelse herom til politimesteren i Ålborg.«

Jeg meddelte endvidere justitsministeriet, at jeg havde taget til efterretning, at rigspolitechefens blanketudvalg efter anmodning fra justitsministeriet vil bringe udformningen af de blanketter, der er nævnt i sagen, i overensstemmelse med retsplejelovens forskrifter, og udbad mig samtidig underretning om, hvad der videre skete med hensyn til dette spørgsmål.

Politimesteren i Ålborg har senere underrettet mig om, at A har fået udbetalt 500 kr. i erstatning.

Supplerende oplysninger om sagen

Med skrivelse af 18. juni 1984 sendte justitsministeriet mig eksemplarer af de blanketter til afgivelse af konfiskationserklæring, som rigspolitichefens blanketudvalg havde udarbejdet.

Jeg meddelte herefter justitsministeriet, at jeg ikke foretog videre i sagen.